

DOMOVINA

Štev. 25.

V Ljubljani, 23. avgusta 1918.

Leto I.

V tej hiši je umrl dne 8. oktobra 1917
dr. Janez Ev. Krek.

Napis spominske plošče v Št. Janžu.

Trozveza.

Slovani smo v avstro-ogrski monarhiji po številu v mogočni večini. Vzlic temu pa nismo imeli in nimamo na notranjo in zunanjo politiko te države niti toliko vpliva, kolikor ga ima drugod tudi najskromnejša manjšina. Smo izročeni na milost in nemilost nasilni samovolji Nemcev in Madžarov,

Ce Slovani nismo bili do sedaj v državi vpoštrevani, kakor bi to bilo mogoče, ne leži le krivda na Nemcih in Madžarih, marveč tudi na nas samih. Pustili smo, da so nas razdvajali. Se celo podpirali smo, da so se spravili danes na enega, jutri na drugega, mesto da bi potegnili skupaj in ustvarili med seboj trdno, nezrušljivo obrambno vez proti nesrečni avstrijski politiki. Poljaki so vlekli na svojo stran. Čehi na svojo, Jugoslovani pa tudi na svojo. Ne! Bilo je še hujše. Niti Čehi, niti Jugoslovani, niti Poljaki niso sami zase enotno nastopali. Naši zastopniki so se delili v Slovence, Hrvatce, Dalmatince, Slovenci v Tržačane, Kranjce, Štajerce, liberalce, klerikalce itd. Nemci in Madžari so se nam lahko smejali...

Šele svetovna vojna je prinesla med nas začetek zdrave pameti. Naše ljudstvo je spregledalo, da zahteva veliki čas velikih idej. Prodrlo je splošno načelo, da danes za malenkosti v politiki ni niti prostora, niti časa. Če bi se ničesar drugega v svetovni vojni ne naučili spoštovati kakor moč organizacije, bi zadoščevalo za nas tudi to. Kako majhen, slab in brezpomemben je posameznik v primeri s čudežno močjo, ki jo lahko razvijajo in kažejo dobro organizirane množine posameznikov. Kaj pomeni danes en vojak? Nič! Še celo vsa infanterija skupaj, če bi bila sama, ne bi zalegla ničesar, ako ne bi z njo šle v boj artiljerija in druge čete. Le dobro izvežbane, junaške čete vseh vrst, imajoče smisel za disciplino in organizacijo, zmorejo pod pametnim in dobrim vodstvom vse.

Rodila se je med nami misel skupnega dela in zblizanja, narodne organizacije, sloge in edinosti. Premostiti je bilo treba globoke prepade med strankami in posameznimi deli naroda. Pri nas na jugu se je rodila odredilna edinstvena misel troimenega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov, na severu enotnost češko-slovaškega naroda. Čehi, vzor dela, vztrajnosti in organizacije, so izvedli zase narodno koncentracijo (združenje). Danes je ves češki narod, dasi razdeljen na nešteto strank, dasi so v njem ostro izražene razredne razlike, enoten in v delu za svojo samostojnost in neodvisnost. Od zadnjega hrilovskega kmeta, od najbolj zasuznjenega in nezavednega delavca, gori do največjega bogataša in duševnega velikana, vsi Čehi priznavajo danes skupno narodno vodstvo v dosegu lepše bodočnosti. Za njimi prihajamo — če tudi počasi — Jugoslovani. Za Slovenijo in Istro se je ustanovil Narodni svet preteklo soboto. Z njim bode sodelovalo narodno zastopstvo iz Dalmacije. Organizaciji na tej strani se v kratkem pridružijo še one v Hrvatski, Bosni in Hercegovini, tako, da ni daleč čas, ko bomo imeli avstro-ogrski Jugoslovani skupno, od naroda pooblaščenno zastopstvo na zunaj in na znotraj.

Pretekli teden pa se je vršil v Ljubljani tudi sestanek zastopnikov češkega, poljskega in jugoslovanskega naroda. Udeležili so se ga

zastopniki češkega naroda po načelnikih Češkega Svaza Stančku in po podpredsedniku državnega zbora socijalnem demokratu Tusarju, poleg drugih predstavitev najmočnejših in najvplivnejših čeških političnih organizacij. Poljski narod je poslal bivšega ministra Glombinskega, grofa Skarbeka in socijalnega demokrata Moračevskega. Posvetovanja so se udeleževali tudi bratje Hrvati in Srbi ter vsi člani Jugoslovanskega kluba in Narodnega sveta.

Že večkrat so posetili slovanski gostje našo slovensko prestolico, a tako pomembnega dne, kot je bil 17. avgusta v Ljubljani, še ni bilo. Če kateri dan, bosta zapisana pretekli petek in sobota v zgodovini Jugoslovancev, Čehov in Poljakov med prve narodne praznike.

Ni nobenega dvoma, da se ni vršil sestanek le, da se pogloblje vezi med češkim, poljskim in jugoslovanskim narodom, marveč za to, da se sklene na najrealnejši podlagi nerazrušljiva trozveza med Čehi, Poljaki in Jugoslovani.

Trozveza med temi slovanskimi narodi je sad naravnega razvoja razmer v naši državi in potreba, ki je za vsa tri slovanska plemena neobhodna in nujna. Čisto napačno bi bilo, če bi se hoteli avstro-ogrski Slovani zanašati na koga drugega, kakor sami nase. Odveč bi bilo iskati zaveznikov drugod, ko so pa naši narodi dovolj močni in silni, da lahko izvojujejo boj za pravičo sami. Skoraj 50 milijonov duš Čeho-Slovancev, Poljakov in Jugoslovancev je danes pod okriljem centralnih držav. Majhna so posamezna plemena, a če se združimo in prebudimo že samo avstro-ogrski Čehi, Jugoslovani in Poljaki, postanejo naši narodi mahoma velesila.

V dosegu tega je treba enotnega programa in dela na kulturnem, političnem, socijalnem in gospodarskem polju. Program mora biti jase in obsegati mora vse bistvene točke, ki so skupne vsem trem narodom. Tako ne bo med nami nesporazumljeni; narodi in voditelji pa bodo vedeli, kaj in kako hočemo. Jasnost vzbuja neomajeno zaupanje v zvezo, rodi tudi odločen nastop in priznanje pri nasprotnikih.

Trozvezo ustvarjajo novi ljudje na podlagi novih idej. Naši narodi, prežeti demokratičnimi misli, ne hrepene po nadvladi. Absolutizem, imperijalizem, despotizem so naši naravi neznane lastnosti. Naše delo, naš boj, je posvečen najširšemu ljudskemu napredku in svobodi.

Prve posledice trozveze naših narodov se bodo pokazale brezdvomno v dunajskem parlamentu, kjer bo nastopila že v jeseni slovanska vrsta bolj enotna kot kedaj preje. Vsak dan, pri vsakem koraku nastopa dunajski kurz oistreje in brezobzirnejše proti najbolj upravičenim zahtevam slovanskih narodov v tej monarhiji. Ničesar več ne bodo storili na Dunaju Čehi brez Poljakov in Jugoslovancev, ničesar Poljaki brez nas in Čehov, Hussarekij, ki hoče obremeniti že itak izmorgano ljudstvo še z novimi davki pa sladkor, premog in vino, bodo zastopniki trozveze odločno povedali mnenje zastopanih narodov. Od dunajskega parlamenta si sicer ničesar ne obetamo, je pa za nas vendarle potrebno zlo, nekak telefon, na katerega hočeš ali nočeš, poslušajo tudi v Budimpešti in v Berlinu.

Še veliko večjo živahnost bo morala trozveza pokazati v pripravljalnem delu za skupno načelo narodne samoodločbe, katerega cilj je narodno ujedinenje in samostojnost domovine. Naša bodočnost bo taka, kakršna si ustvarimo sami. Ob koncu vojne ne smemo biti slabiči, če nočemo, da nas večji na-

rodi ne uničijo. Se ne sme zgoditi, da bi nas našli tako nezrele in nepripravljene, kot so nas zalotili leta 1848. Naloga naše trozveze bo nastopiti kot velik činitelj, kot glasnik in zagovornik mogočne zveze naših narodov ob pravem času in na pravem mestu. Le tako si bomo pridobili potrebno upoštevanje tudi pri Nemcih in Madžarih, le tako je mogoče, da se razmere v Avstro-Ogrski izpremenijo nam v prilogo.

Neprecenljive vrednosti za našo stvar je, da so krenili tudi Poljaki na našo stran. Baš zastopniki poljskega naroda so pred vojno vedno pomagali vzdrževati v Avstriji nemško-nacijonalni sistem. Ako je danes že veliko drugače v poljskem parlamentarnem zastopstvu, imamo pripisovati zasluge za to v prvi vrsti poslancem, ki so bili zadnje dni gostje na naši zemlji. Oni sicer še nimajo večine med poljskimi zastopniki v avstrijskem parlamentu, a v imenu poljskega naroda so danes samo oni opravičeni govoriti, ker le oni predstavljajo pravo voljo svojega naroda.

Jugoslovani se smemo šteti srečne, da smo si zopet pridobili novih prijateljev in sobojnikov. Zlasti smemo biti ponosni, da so

bili naši zavezniki poleg bratov Čehov tudi še zastopniki tako slavnega naroda, kakor je poljski.

Sklenili smo z vami zvezo, a ne z malim narodom, nego s silnim narodom; kajti vi niste majhen, vi ste velik narod, ker imate veliko dušo in silno voljo.

Glombinski.

Slovanski dnevi v Ljubljani.

Kar je le količkaj moglo od svojega dela, je hitelo v petek zvečer na ljubljanski kolodvor. Kar je čutilo vsaj malo, kaj pomeni ura, ko stopijo Čehi in Poljaki na naša tla, ta je hitel, da z radostjo in z ljubeznijo pozdravi zastopnike slovanskih narodov. Zbrali so se tisoči in tisoči.

Med zvoki pesmi »Hej Slovani« in med navdušenimi »Živio« klici so prišli gostje v spremstvu naših narodnih žensk iz postaje. Pozdravili jih je župan Tavčar v imenu občine ljubljanske. Odgovoril mu je predsednik »Češkega Svaza« Stanek, za njim pa Poljak Glombinski, nakar so gostje posedli v vozove in se odpeljali s cvetjem obsipani skozi pestro verigo deklet v narodnih nošah v mesto.

Pred hotelom »Union«.

Komaj so se vozovi ustavili pred hotelom »Union«, je zalila celo ulico neprodirna gnječa. Od franciškanske cerkve pa do Slovenskega trga se je gibala glava pri glavi. Pozdravili so došle goste Čehi in Poljake. Odgovarjala so jima burna pritrdjenja in petje tisočglavih poslušalcev. A potem se je sprožil nekje klic »Korošec« in se v hipu razrasel v pravi vihar zahteve naroda, da čuje svojega vodnika. A on je moral — molčati.

»Lepa naša domovina« ... Veličastno je bila pesem iz tisoč grl. Množice so se takoj nato mirno razšle.

Ustanovitev Narodnega sveta.

V petek 16. t. m. in v soboto 17. t. m. je bil ob prisotnosti slovenskih gostov ustanovljen Narodni svet. Seje so se vršile v dvorani mestnega magistrata.

Za predsednika je bil soglasno izvoljen načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec.

V podpredsedništvo so bili izvoljeni: dr. Lovro Pogačnik, dr. Josip Jerič, urednik Smodej, ravnatelj Ivan Hribar, urednik dr. Kramer, nadrevident Kejžar in dr. Gijuro Červar iz Istre.

Za namestnike so bili izvoljeni: prelat Kalan za dr. Korošca, prof. Remec za urednika Smodeja in dr. Poščič za Červarja.

V Narodnem svetu so zastopane vse slovenske narodne stranke, ki so se prijavile in odobrile pravila ter istrska narodna organizacija. Jugoslovanska socijal. demokratična stranka za enkrat še ni vstopila v Narodni svet, pač pa je izjavila, da je pripravljena od slučaja do slučaja sodelovati pri obče narodnih vprašanjih. Da se bo mogla udeleževati sej Narodnega sveta, so ji v Narodnem svetu prihranjena tri mesta.

Shod zastopnikov češkega, poljskega in jugoslovanskega naroda.

V soboto popoldne se je vršil shod čeških, poljskih in jugoslovanskih politikov. O pomenu teh najvažnejših razprav ocenjuje današnji uvodnik »Domovine«.

Prijateljski večer.

V soboto zvečer se je vršil prijateljski večer v veliki dvorani hotela »Union«. Dasi je bilo število udeležnikov omejeno, je bila dvorana nabito polna. Gostje so prišli krog 9. ure in med navdušenim pozdravljanjem zasedli zanje pripravljene mize.

Dr. Korošec je prečital pozdravno pismo ljubljanskega knezoškofa dr. Antona Bonaventure Jegliča, ki so ga vsi z radostjo in odobravanjem poslušali. Za njim se je oglasil posl. Klofač, podpredsednik »Češkega Svaza«, dr. Glombinski, voditelj Vsepoljakov, načelnik »Češkega Svaza« Stanek, podpredsednik bosanskega sabora dr. Sunarič, češki socijalni demokrat Vaněk in poslanec Rybař iz Trsta.

Nemogoče je opisati silo navdušenja, s katero so poslušalci sprejemali izvajanja govornikov. Večer je potekel med prepevanjem češke, poljske in naše himne kakor blisk. Ob pol 12. uri so se gostje dvignili in pričeli odhajati. Spremljalo jih je bučeče morje »živio« klicev in pozdravljanj. Ljudje so se strnili krog odhajajočih in jim stiskali roke — zdelo se je kakor da se pravi krvni bratje poslavljajo od bratov. Cela Ljubljana je hotela objeti te može in jih stisniti k sebi, v oni sveti čisti bratski ljubezni, ki jo poznamo samo mi Slovani.

Zgodovina naša, zgodovina češkega in poljskega naroda bo beležila soboto 17. t. m. popoldne in večer.

Brzobjavka Karla Kramařa.

Na ustanovno zborovanje »Narodnega sveta« je poslal tudi dr. Kramař brzobjavno svoje pozdrave.

Venci Prešernu in Kreku.

V soboto je položila deputacija čeških in poljskih poslancev dva venca na Prešernov spomenik in dva venca na Krekov grob.

Vožnja v Št. Janž.

Ono, kar je bilo v soboto sklenjeno in domnjeno na sestanku Čehov, Poljakov in Jugoslovancev, ono je ta dan, 18. avgusta, potrđil v najširših masah naš narod in poglobil v pristrčnem navdušenju.

Kdor je bil priča vožnji iz Ljubljane v Šent Janž, je ne pozabi več. Ta je preživel spojitve naroda s svojimi voditelji v skupni volji in skupni ideji. Sprejem, ki je bil že na ljubljanskem kolodvoru nad vse pristrčen, se je ponavljal na vseh postajah in na večjih še v potrjeni sil. Vlak je bil obložen s cvetjem, iz zvonikov in hiš so plapolale naše zastave gostom v pozdrav. Na večjih postajah so odposlanstva sprejela potujoče s pozdravnimi govori, ki so jim po možnosti odgovarjali zastopniki vseh treh narodov. A še več kakor nagovori je pomenilo ljudstvo samo, ki je z iskreno ljubeznijo iz dna srca pozdravljalo goste. Da, vožnja v Šent Janž je bila kakor uresničitev pobratimstva treh narodov.

V Šent Janžu.

Udeležba je bila nepričakovano velika. Razven nešteti množic iz okolice, razven obilice slovenskih gostov, so prispele tudi Hrvatice v narodnih nošah. Bila pa je tudi poleg stotnja madžarskih vojakov — zakaj, bi morda niti politične oblasti same ne znale odgovoriti.

Pozdravu šentjanskega župana je odgovoril načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec. V sprevedu s kolodvoru v vas so spredaj korakali fantje z zastavami. Sledili so jim bogato okinčani

vozovi. Godba iz Višnje gore je marljivo skrbela za pravilni takt.

Ob vходу v Šent Janž je čakala goste vrsta žen in deklet, ki so jim pripenjale na prsi šopke in spominske trakove. Župnik Bajec je pozdravil. Zahvalili so se za Čeha Stanek, za Poljake Glombinski, za Jugoslovane dr. Korošec.

Po končani maši in nagovoru župnika Bajca je bila odkrita spominska plošča na župnišču. Izdelal jo je naš kipar Lojze Dolinar.

Po odkritju spominske plošče se je vršil v župnišču skupen obed, nakar so se kmalu pričeli gostje razhajati.

Vrnitev v Ljubljano.

Nekaj gostov je ostalo še v Šent Janžu in so se vrnili šele v ponedeljek zjutraj, večina pa je odšla v nedeljo zvečer. Ljudstvo je zopet z navdušenjem, petjem, cvetjem in prepevanjem sprejemalo vračajoče se. Ko se je pa napravil večer, se je zalesketalo po gričih in poněkod po dolinah. Bratom so goreli kresovi v poslovljni pozdrav.

Vse kar je na postajah napravilo ljudstvo — vse je njemu samemu v čast in ponos, kajti povedalo je slovanskim gostom, da je narod, ki ve in čuti kaj hoče.

Nikdar ne moremo zapustiti vas. In tudi če bo treba: svojo kri damo za vas, v smrt pojdemo za vas.

Dr. Sunarič.

Zadružništvo.

(Iz poročila ravnatelja Alb. Pečarja na ustanovnem shodu JDS.)

V času, ko si mali ljudje posamezno niso mogli več pomagati, v času največje stiske in najhujšega hlapčevanja, je vznikla misel zadružništva in samopomoči v obliki zadružnih sil. Trpinčeno ljudstvo se je spomnilo davnih dni, ko je v domačih zadrugah imelo zaslombo, ko so se branile rodbine in plemena združeno, se prehranjevali ter ščitili svobodo z združenimi silami. Od par za ljudski blagor čutečih mož sprožena misel današnjega zadružništva je zajela mahoma vse civilizirano človeštvo. Dobrota, ki je s tem človeštvu storjena, je neprecenljiva. Rekel bi, da je zadružništvo nekrvna revolucija proti neusmiljenju veleposvesta in izkoriščanju revnih in potrebnih potom kapitalistov.

Z ozirom na bodoči gospodarski razvoj Slovencev trdijo vsi merodajni faktorji, da bo igralo zadružništvo velevažno vlogo. Jaz pa trdim, da se mora gospodarska organizacija nasloniti popolnoma na zadružništvo, ako se hoče ustvariti zanesljiva podlaga za bodoči razvoj našega naroda.

Hiša se zida od temelja. Temelj našega naroda pa je v prebivalstvu na deželi in velikih množicah kmečkega ljudstva. Cvetočia industrija in velika trgovina sta nujni posledici urejenih in zdravih razmer na kmetih. Zadružni kapital pa ne obstoji le v denarju, temveč tudi v ljudstvu, ki je v njem organizirano.

Ne vem, zakaj je usoda ravno nam naklonila toliko uglednih zadružnih denarnih zavodov, ko za nje nimamo prave brige in jih ne znamo ne upoštevati, ne smotreno obračati narodu v korist. Nikoli še nismo kazali volje, to vrsto zadružništva organizirati tako, kot to zahteva potreba in narodna korist. Tudi v posameznosti se denarno zadružništvo silno omejuje na svoj delokrog, ne zaveda se svoje moči in ne obrača poverjenih mu kapitalij v za to namenjeno svrho.

A sedaj je čas, da pustimo dosedanja nazaranja, da se lotimo nesebičnega zadružnega dela in zamujeno dohitimo. Močno denarno zadružništvo je podlaga za ugoden razvoj gospodarskega zadružništva. V obliki zadruga da se narodno gospodarstvo v vsaki panogi podpirati in ni niti ene same vrste, ki bi se ne dala ne samo ustvarjati, temveč tudi podpirati, razvijati, organizirati in produkcijo dvigniti do najvišje stopnje.

Vse posojilnice bi se morale predvsem ravnati izključno po določilih svojih pravil in strogo se držati v pravih načrtih. Notranja ureditev in poslovanje bi moralo biti brezhibno, za kar naj bi se skrbelo potom strokovnih praktičnih revizorjev.

Zadružna disciplina se mora držati. Zadružni kapital je obračati le zadružnikom v korist, odvisno gotovino pa uporabljati v zadružnem smislu in pod izključnim vplivom zadružništva.

Ker je jasno, da se bo moralo zadružništvo v bodoče popolnoma osamosvojiti ter se vzajemno podpirati, mora si tudi pripraviti pot na svetovni trg. To je mogoče le potom zadružne banke. Zadnji čas je, da se ustanovi taka banka, ki bo veliki procvit in razmah za zadružništvo podpirala. Razume se, da bodo delničarji izključno le zadruga. Ta banka bi bila obenem denarna centrala za celotno zadružništvo, v kateri bi se stekala vsa odvisna gotovina poedinih zadrug in potom katere bi kredita potrebne za-

druge istega dobile. Če ne v drugi pa vsaj v tej obliki združiti bi se moglo vse slovensko zadružništvo. Vsakdo čuti, da je zadružništvo, dvignjeno iz današnjega mrtvila, preustrojeno in centralizirano, veličanska gospodarska sila. Zdi se mi pa, da se merodajni faktorji, zavedajoč se te sile in moči, boje posledic, katere bi povzročilo centralizirano zadružništvo na gospodarskem in političnem polju. — Kakor da bi se bali blagostanja srednjega in nižjega sloja, ki bi se gotovo potom zadružništva opomogel in si priboril tudi odločilni glas, kakor da bi jih v popolnoma demokratiški državi strašil demokratizem.

Prej ali slej pride vendar do tega. Oni, ki so danes odločujoči faktorji, mogoče jutri ne bodo več in že v najkrajšem času ne bo več mogoče umetno zadrževati razvoja in razmaha zadružništva.

Ker prebivalstvu na deželi ne zadostuje le denarna organizacija, katera naj varuje njih interese z ozirom na denar, mora se tudi izvršiti organizacija gospodarskega zadružništva.

Da zamoremo gospodarsko stran zadružništva uspešno izvesti, potrebujemo:

Zadruga, katere bi podpirale kmetovalca v obdelovanju zemlje in pridobivanju pridelka;

zadruga, katere bi mu omogočale ugodno vnovčevanje pridelkov, kakor tudi eventualni nakup;

zadruga, katere bi zalagale kmetovalca po primernih cenah z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami.

V poštev je torej vzeti vse najrazličnejše potrebe kmetovalca in mu, razume se, z njegovim odločilnim sodelovanjem, ustvariti kar največje ugodnosti za njegov gospodarski razvoj. Ustanavljati bi se morale, oziroma oživljati kmečke gospodarske zadruga, živinorejske, mlekarske, vinarske in kletarske in druge zadruga. Pozabiti ne smemo, da je zadružna organizacija tudi na gospodarskem polju še nepopolna in da bi, recimo, za vnovčevanje žita bilo treba ustanoviti zadružnih žitnic, za nakup umetnih gnojil zadružne tovarne za izdelavo umetnih gnojil, da je treba tudi strojnih zadrug, ako bi to že kmečke gospodarske zadruga same ne oskrbovale. Z ustvaritvijo najrazličnejših zadrug, zasledovati je obenem edini pravi cilj, da pride v kolikor le mogoče konzument in producent v kar najozži stik in da se uredi poslovanje brez prekupcev in mešetarjev.

Enako denarnemu, mora se tudi gospodarsko zadružništvo centralizirati.

Končno se ne sme prezreti niti industrije. Veljava dežele in naroda raste tem bolj, čim bolj se osamosvoji. K tej osamosvojitvi bi izdatno in odločilno pripomogla tudi industrija. Ako se temu delu ne posvetijo banke, katerih naloga je to, moralo bo zadružništvo v to poseči in vsaj za svoje potrebe skrbeti.

Razume se, da je moje poročilo namenjeno za čas po vojni, a treba je brez odlašanja takoj pričeti s predeli in že v teku vojne ustvariti fundament, na katerem se bo po končani vojni zidalo.

V zadružništvu lahko sodeluje vsakdo, kdor ima voljo in ni sebičnež, zato kličem tudi vsem takim: Na delo, na najvažnejše delo za narod!

Vi Slovenci ste Špartanci med Slovani.

Kalina.

Ob Soči.

Uradniki v Gorici so imeli zborovanje radi vedno rastoče draginje. Poudarjali so, da se z vednostjo oblasti izvažajo razni pridelki, vsled česar se je bati, da se v kratkem poruši vse gospodarsko življenje. Zato se obračajo do urada za ljudsko prehrano, naj nemudoma prepove izvoz, da se prepreči izbruh lakote in naj poskrbi maksimalne cene, da se napravi konec dosedanjim pretiranim cenam. Uvede naj se na trgu čas do 9. popoldne za nakup civilnemu prebivalstvu, vojaštvu pa od 9. naprej. Navzoč je bil deželni glavar, ki je pravil, kaj se je že storilo proti izvozu pridelkov iz dežele, zlasti krompirja in žita, ali še te dni se je odpeljalo iz Goriške 20 vagonov krompirja. Drugi govornik je povedal, da gre iz Goriške vsak dan v notranje dežele po 25—30 vagonov zelenjave. — Res, neverjetno je, kako se postopa z ubogim goriškim ljudstvom in se ga po tolikem trpljenju in stradanju tira v še hujše stradanje na domačih tleh.

Nesreča z ročno granato. Poročajo nam iz Gorice: Mihael Šviligoj iz Pevme, županstvo Podgora, se je ponesrečil z ročno granato. Oproščen vojaške službe se je vrnil domov pomagat hčeri Mariji pri kmetijskem delu. Dne 15. avgusta ob 4. popoldne se je sprehajal po strelskem jarku, zgrajenem okoli podrte hiše. Prijel je v roko ročno granato angleškega sistema. Granata je eksplodirala ter mu odbila obe roki in raztrgala trebuh, da je bil takoj mrtev. Hči ga je iskala in ga dobila šele drugi dan. Pokojni je oče 9 otrok.

Krompir je na Goriškem strašno drag. Po drugih deželah je po 40—60 vin. kilogram, na Goriškem pa po 6—7 kron. To je grozna cena.

Cena kruha je tudi za Gorico določena na 1 K 20 vin., ali stane kar naprej 1 K 40 vin. Zakaj?

List »L'Echo«, glasilo goriškega deželnega glavarja, se je bil pred časom skrajno nesramno zadržal v Slovene, ki so se začasno nastanili pod Krasom v ravnini, ker ne morejo domov na Kras. Zakričal je ta naduti list, da se hočejo polastiti furlanske zemlje... Tako postopanje z ubogimi begunskimi trpini se obsoja samo po sebi. Prav nič pa ne kriči ta list na dunajske Nemce, ki so se pri Fari polastili velikega zemljišča, s katerega pošiljajo sedaj na Dunaj dan na dan krompir in zelenjavo. Škandalozno je ravnanje Falduttijevega glasila. Vsaka hudobija se maščuje, tudi ta se bo maščevala.

Poštni avtomobil med Gorico in Vipavo je zopet začel voziti. Avtomobil, na katerem ima prostora okoli 30 oseb, odhaja iz Vipave ob 6.40 zjutraj in dospje preko Ajdovščine, Črnič, Šempasa in Ajševice v Gorico ob 9.15. Odhaja iz Gorice ob 5. pop. in dospje v Vipavo zvečer ob 7. uri. Baje se otvori v kratkem tudi avtomobilna zveza med Gorico in Červinjanom.

Na naslov finančnega ravnateljstva v Trstu. Že opetovano moramo pribiti v javnosti, kako slabo so postreženi naši ljudje na goriški davkariji. Ljudstvo čaka po 3 (reci in piši: tri) dni na svojo begunsko podporo ali vojaško vzdrževalnico. Uradnikov je malo in še to število se vedno krči, ker vedno kdo zbolji radi prenapornega dela. Tako ne more in ne sme naprej. Pomoč je nujno potrebna, da naše ljudstvo ne zapravi med čakanjem cele svoje podpore.

Aprovizacija na Goriškem se je v toliko izboljšala, da je vsaj redno postala. Vsako liko in toliko časa se dobi — nič.

Ustanovili smo skupni program, ki nas bo združil v boju za skupne cilje.

Grof Skarbek.

Vprašanja in odgovori.

M. B., Rakek.

Spočetka sem dobivala le po 1 K 5 v podpore za se in za punčko. Ali je bilo s tem plačano tudi stanovanje? Ali lahko še kaj za nazaj zahtevam? Ali nimam pravice do poviška 10 vin?

Po starem zakonu, veljanem od 1. avgusta 1917, je šla vsaki nad 8 let stari osebi, ki ni plačevala stanarine, na Kranjskem zunaj Ljubljane podpora po 70 v na dan, če je plačevala stanarino, pa še polovico zraven, torej skupaj po 1 K 5 vin.

Vsakemu otroku pod osmimi leti je šla podpora po 35 v na dan, t. j. polovica toliko kot odraslim (po 70 v), če jim (oziroma njihovim staršem) ni bilo treba plačevati stanarine.

Če je bilo pa treba plačevati stanarino, je znašala podpora za otroke po 52 in pol v na dan, t. j. polovico toliko kot za odrasle (po 1 K 5 v). Od 13. maja 1916 je znašala podpora tri četrtine podpore za odrasle t. j. po 78³/₄ v na dan, če v družini ni prejemale že več kakor troje oseb celotnega prispevka za odrasle (po 1 K 5 v), drugače pa le polovico prispevka za odrasle t. j. po 52 in pol vin. na dan. Od 1. aprila 1917 je znašal prispevek ravno toliko kot za odrasle, t. j. po 1 K 5 v; za ta povišek je treba pa izrečno prositi.

S 1. aprilom 1917 se je zvišala podpora tudi zakonskim ženam vpoklicančev, toda le tistim, ki so stanovale ob času moževega vpoklica v kakem večjem kraju, kjer je navadno tudi draginja večja. Tako so dobile žene na Dunaju k svoji prvotni podpori po 25% priboljška, v krajih zunaj Avstrije in krajih, ki imajo čez 80.000 prebivalcev ter spadajo v I. razred aktivitetnih doklad državnih uradnikov, po 20%, v krajih s čez 40.000 prebivalci (II. razred) po 15%, v krajih s čez 10.000 prebivalci (III. razred) po 10% in v krajih z manj kakor 10.000 prebivalcev tudi po 10%, v teh pa le tedaj, če je proglasila c. kr. deželna vlada ali c. kr. namestništvo kraj radi večjih tovarniških podjetij in večjih delavskih naselbin za industrijski kraj.

S poviškom 10 v, o katerem vprašujete, imate bržčas v mislih to povišanje od 1. aprila 1917 nadalje (10 v — 10% prvotne podpore 1 K 5 v), do katerega pa Vi na deželi za svojo osebo nimate pravice. Če pa stanujete v najetem stanovanju in je bila Vaša punčka dne 1. aprila 1917 še manj kakor 8 let stara, imate pa pravico od 1. aprila 1917 nadalje dobivati za njo po 1 K 5 v, ravno tako kot za otroke čez 8 let.

Pripomniti je, da se mora za povišek od 1. aprila 1917 izrečno prositi (po cesarskem ukazu z dne 30. marca 1917, št. 139 drž. zak.), in sicer za zakonsko ženo ravno tako kot za otroke. Pri otrocih pa ni nobene omejitve glede krajev, v katerih se dobiva povišek od 1. aprila 1917 nadalje; pravico ima vsak še ne 8 let star otrok, ki stanuje v najetem stanovanju, naj si bo že v kateremkoli

kraju. Marsikdo še dosedaj ne vé za ta povišek; naj se pobriga zanj.

Od 1. avgusta 1917 pa znaša celotna podpora za otroke kakor za odrasle brez razlike, ali je treba stanarino plačevati ali ne, pri Vas po 1 K 60 v na dan.

F. P., Loke in A. H., Jesenice.

Neki nezakonski otrok dobiva le po 53 v podpore na dan. Ali ima po novem zakonu pravico do katerega poviška?

Nezakonski otroci so imeli izprva pravico do podpore v tistem znesku, kolikor je bil nezakonski oče dolžan plačevati za otroka alimentov; če je oče prostovoljno več plačeval, pa v tistem znesku, kolikor je dejansko plačeval, pri čemer seveda podpora ni smela biti višja kakor enotni znesek, določen po zakonu za eno osebo (glede teh enotnih zneskov za Kranjsko zunaj Ljubljane glej prejšnje vprašanje).

Po novem zakonu, veljanem od 1. avgusta 1917 nadalje, se imajo zvišati podpore nezakonskim otrokom, ki so dobivali podporo v višini sodnijsko določenih alimentov ali v višini dejanskih plačil nezakonskega očeta, za polovico prvotnega zneska, po najnovjšem določilu pa od 1. aprila 1918 nadalje zopet za polovico prvotnega zneska, tako da znašajo te podpore od 1. aprila 1918 nadalje še enkrat toliko kot spočetka. Obkratno zvišanje velja pa le tedaj, če so bili alimenti sodnijsko določeni že pred 1. avgustom 1916 ali če je bil nezakonski oče, ki je prostovoljno več plačeval, vpoklican že pred 1. avgustom 1916.

Čer je živel nezakonski otrok z nezakonskim očetom neposredno pred očetovim vpoklicem v skupnem gospodarstvu, gre nezakonskemu otroku ravno tako kot drugim upravičencem od 1. avgusta 1917 nadalje celotna podpora (1 K 60 v, 1 K 80 vin. ali 2 K).

Če sodnija sploh ni določila alimentov in če nezakonski oče za otroka sploh nič ni plačeval ali če je plačeval očividno nezadostne zneske, ima pa višino podpore določiti podporna komisija z ozirom na gospodarske razmere (premoženje, zaslužek, ki bi ga imel sedaj) vpoklicanega nezakonskega očeta.

D. S., Novomesto.

Ali imajo vpoklicančeva žena in zakonski otroci na vsak način pravico do državnega vzdrževalnega prispevka v polnem znesku, tako da jim podporna komisije sploh ne smejo odrekati podpore,

Paragraf 3, zakona z dne 27. julija 1917, št. 313 drž. zak., katerega omenjate, ne govori o predpogojih upravičenosti do podpore, temveč le o višini podpore pri osebah, ki imajo pravico do podpore, in določa, da imajo dobivati žena in zakonski otroci na vsak način polni vzdrževalni prispevek, da se jim ga torej ne sme znižati, kakor se ga sme v posebnih slučajih znižati drugim svojcem. Seveda imajo žena in zakonski otroci pravico do polnega prispevka le tedaj, če so do podpore sploh upravičeni.

Če niso upravičeni, na pr. če imajo zadostno premoženje, zadostno posestvo ali zadostno rento, komisija prošnje seveda lahko odbije. Vendar pa odbijajo komisije prošnje po krivici tudi marsikateri upravičeni ženi in otrokom, zlasti ženam — delavkam.

Praviloma imajo sicer pravico do podpore le osebe, ki so bile ob času vpoklica od vpoklicančevega delavnega zaslužka odvisne in kojih preživljanje je prišlo vsled vpoklica v nevarnost, ker je vpoklicančev delavni zaslužek odpadel ali se preveč znižal.

Osebe, ki imajo napram vpoklicancu alimentacijsko pravico, tako da lahko od njega sodnijsko zahtevajo, da jih vzdržuje, imajo pa pravico do podpore tudi brez ozira na to, ali so bile pred vpoklicem od vpoklicančevega delavnega zaslužka odvisne ali ne; treba je le, da je sedaj njihovo preživljanje v nevarnosti vsled tega, ker je bila oseba, napram kateri imajo alimentacijsko pravico, vpoklicana, tako da ta oseba svoje alimentacijske dolžnosti ne more izvrševati. Pri tem je pripomniti, da po izrečnem določilu zakona tudi lasten delavni zaslužek od vpoklicanca odvisnim svojcem ne jemlje pravice do podpore, tako da je kljub njihovem lastnemu zaslužku smatrati, da je njihovo preživljanje v nevarnosti, če je delavni zaslužek njihovega vzdrževalca odpadel ali se preveč znižal.

Vrh vsega pa zakon tudi izrečno določa, da imajo podporne komisije pri delavskih rodbinah smatrati praviloma za dokazano, da je bila žena odvisna od delavnega zaslužka vpoklicanega moža, če sta pred vpoklicem živela v skupnem gospodarstvu.

A. K., Ljubljana.

Fant, ki prejema po vpoklicanem bratu podporo, je moral odriniti k vojakom. Ali se sme zanj podporo še nadalje prejemati in jo za njim pošiljati, ker je kot vojak podpore gotovo tudi potreben?

Če je katera izmed oseb, ki prejemajo podporo, odšla v vojaško službo, morate to takoj naznaniti podporni komisiji, ki bo skoro gotovo podporo za to osebo takoj ustavila.

Da bi bilo treba v takem slučaju podporo ustaviti, tega zakon sicer nikjer ne določa, a se

drže komisije načela, da je vsakdo preskrbljen, čim obleče vojaško suknjo. Da pa to ni res, to je dobro znano marsikateremu očetu in materi, ki mora pošiljati sinu k vojakom neprestano denarja, živil, zimskega perila itd. Marsikdo mora za sinu enoletnega prostovoljca, ki obiskuje častniško šolo ali je prisiljen imeti lastno stanovanje in hrano, plačevati vsak mesec velike svote, tako da bi moral k podpori, če bi jo zanj še dobival, dodajati še zelo mnogo.

Podporna komisije bi morale v vsakem posameznem slučaju natančno preiskati, ali je k vojakom odšli mladenič res z vsem potrebnim preskrbljen, in odločevati glede nadaljnega prejetja podpore na podlagi dejanskih razmer in ne kar po splošnem načelu, da nihče, ki je pri vojakih, ne potrebuje od doma niti vinarja več.

Če je fanta, ki je odšel sedaj k vojakom, njegov oče ali brat do svojega vpoklica popolnoma preživljal, je jasno, da bi skrbel zanj tudi še sedaj, ko fant pri vojakih potrebuje še vedno pomoči od doma; tega pa ne more, ker je moral sam preje k vojakom in njegovi svojci žive morda samo od podpore po njem. Kdo naj torej sedaj nudi fantu podporo, katere je včasih brez dvoma res še neobhodno potreben, če naj brez izjeme kar takoj izgubi državno podporo, ki naj bi mu nadomeščala očetovo ali bratovo podporo.

Podporna komisija bi se pri ustavitvi podpore za fanta morda sklicevala na zakon o vojaških preskrbninah (pokojninah) za preostale padlih, umrlih in pogrešanih vojakov, češ, da se ta zakon analogno uporablja tudi pri državnih vzdrževalnih Zprispovkih za svoje vpoklicane vojakov. K temu je pa pripomniti, da je ta zakon glede ustavitve denarnih prejemkov mnogo strožji, kakor zakon o vzdrževalnih prispevkih.

Tako n. pr. določa, da imajo pravico do vojaške preskrbnine moške sirote častnikov in drugih gazistov le do dopolnjenega 20., ženske sirote do 18. leta, od preostalih po osebah izmed moštva pa moške sirote do 16., ženske do 14. leta, in da se to starostno mejo podaljša lahko kvečjemu še do 24. leta, če sirota obiskuje kako tuzemsko učilišče. Temu nasproti pa zakon o vzdrževalnih prispevkih ne pozna sploh nobene starostne meje in prejema upravičenec podporo ves čas, dokler bi bilo njegovo preživljanje brez podpore še v nevarnosti.

Ravno glede vstopa upravičenčevega v vojaško službo pozna pa celo zakon o vojaških preskrbninah važno razliko: medtem ko izgubi sirota po osebi izmed moštva vojaško preskrbnino, če vstopi v vojaško službo in dobiva navadno vojaško mezdo prostaka, izgubi sirota po častniku ali kakem drugem gazistu vojaško preskrbnino šele tedaj, če prejema po vstopu v vojaško službo častniško gažo ali najnižjo mezdo narednika; če ima torej nižjo šaržo, prejema celo vojaško preskrbnino, za katero obstojajo strožje določbe, še nadalje in je v smislu zakona še vedno nepreskrbljen.

Zato bi bilo popolnoma upravičeno, da bi delale tudi podporna komisije vsaj v posameznih slučajih, v katerih je dokazano, da k vojakom odšli upravičenec brez nadaljnega prejetja podpore nikakor ne bi mogel shajati, izjeme z ozirom na posebne razmere posameznega slučaja.

Če vam bo komisija podporo ustavila, a bi je fant brez dvoma še potreboval, razložite vzroke, zakaj brez podpore ne more še shajati, in se pritožite na višjo inštanco, če ne bi pomagalo, pa na c. kr. upravno sodišče na Dunaju. Dosedaj nam ni še znano, da bi bilo upravno sodišče o takem slučaju že razsojalo, a bi bilo mnogim pomagano, če bi se dobilo v tem pogledu kako zanesljivo odločbo.

Propadanje živinoreje.

V zadnjih desetih letih pred vojno se je živinoreja na Kranjskem jako povzpela. Travniki so se začeli umetno gnojiti, sušiti in namakati, vsled česar je postajal letni pridelek sena vedno večji. Ker smo imeli mnogo krme, se je živina dobro pitala. Posebno zadnja leta pred vojno se je število, kakor tudi kakovost domače živine na Kranjskem jako izboljšala. Kranjska dežela je spadala glede živinoreje med najboljše vseh avstrijskih kronovin.

Vojna pa hoče uničiti našo živinorejo. Medtem ko bo produktivnost polja trpela več ali manj samo za časa vojne, se bodo izgube v živinoreji poznale še mnogo let po vojni. Značilno je, da prva tri leta vojne ni padlo število glav naše živine, izvemši konj, pač pa se je kakovost močno poslabšala. Vrste pitalih in vprežnih volov so se zredile in na njih mesto je stopila drobnjav. V četrtem letu vojne pa je nastopil tudi glede števila domače živine velik, skoro uničujoč preobrat. Število je začelo vidno padati, seveda je tudi kvaliteta vedno bolj pešala.

Koncem leta 1910, ko se je vršilo zadnje štetje domače živine pred vojno, se je seštel na Kranjskem okroglo 27.000 konj. Sredi leta 1917. pa je padlo njih število na 17.000 in sedaj jih imamo jedva 13.000, torej niti polovico kakor pred

Gospodarstvo.

vojno. Gospodarska izguba konjereje znaša pa mnogo več, kakor polovico, ker konji, ki so še ostali, so mnogo slabši in radi tega je njih vprežna moč razmeroma mnogo manjša, kakor pred vojno. Ako se vse to upošteva, se lahko reče, da je gospodarska vrednost konj na Kranjskem padla na 35 odstotkov.

Število volov čez tri leta starih je znašalo leta 1910. približno 33.000. Do leta 1917. je padlo na 21.000 in sedaj znaša komaj 18.000. Torej tudi volov imamo malo več čez polovico, kakor pred vojno. Teža in vprežna moč volov, ki so ostali, pa je znatno manjša, kakor pred vojno, raditega je gospodarska vrednost padla približno na 40 odstotkov. Armada je rabila posebno v začetku vojne ogromne množine mesa. V zadnjem času se sicer nekoliko bolj varči, kljub temu pa pada število volov nepretrgoma, kajti koncem lanskega leta smo imeli na Kranjskem še vedno 21.000 volov, danes pa samo 18.000.

Začetkom vojne so se objavili razni oklici, s katerimi se je poziviljalo poljedelsko prebivalstvo, naj štedi s kravami. Ti oklici so bili še precej uspešni, kajti število krav je tekom prvih treh let vojne padlo samo za 3000, in sicer od 94.000 na 91.000. Zadnje leto (1917/18) pa ni prizaneslo niti kravam. Njih število pada neprenehoma, in sicer rapidno. Sedaj jih imamo na Kranjskem komaj 80.000. Ker nima kmet volov, se uporabljajo krave za vprego, raditega se je njih teža zmanjšala in mleka imajo vedno manj. Tudi močna hrana, n. pr. otrobi, moka itd., je skoro popolnoma izpadla.

Značilno je, da je število mladih voličev v od enega do treh let nekoliko večje, kakor je bilo pred vojno. Takrat smo jih imeli 28.500, sedaj pa 33.000, to pa raditega, ker je bilo posebno leta 1915. in 1916. prepovedano klati mlado živino pod enim letom. Pričakovati pa moramo, da se bo tudi število mladih voličev že tekom tega leta vsaj tako znižalo, kakor je bilo pred vojno.

Mlada živina do enega leta je še vedno približno na istem stališču, kakor pred vojno. Koncem leta 1910. se je seštelo na Kranjskem 70.000 mlade živine do enega leta, meseca junija 1918. pa 68.000. Upoštevati pa je treba pri tem okolnost, da se je vršilo leta 1910. štetje dne 31. decembra, to je v času, ko je najmanj mlade živine, letos pa se je štelá domača živina šele spomladi, to je v času, ko imamo največ telet. Ako se bo štela zopet koncem tega leta, bo gotovo tudi ta skupina mnogo manjša, kakor je bila pred vojno.

Vsega skupaj imamo sedaj na Kranjskem približno 200.000 glav goveje živine, medtem ko je bilo pred vojno 227.000. Razlika v številu je sicer majhna; znaša samo 12 odstotkov. Toliko bolj pa je trpela gospodarska vrednost, to je teža, oziroma vprežna moč in produkcija mleka naše domače živine. Gospodarska vrednost ni padla samo za 12 odstotkov, ampak najmanj za 35 odstotkov. Pripomniti bi bilo, da gospodarska vrednost nima ničesar opraviti s ceno živine. Slednja pride za kmeta do veljave samo tedaj, ko prodá živino, za korist pa, ki jo daje domača živina kmetu, pride samo gospodarska vrednost v poštev.

Glede prašičjereje pa se bližamo pravi katastrofi. Koncem leta 1910. se je našlo na Kranjskem nič manj kakor 149.000 prašičev. Začetkom leta 1917. smo jih imeli 69.000, spomladi tekočega leta pa samo 58.000, torej skoro $\frac{2}{3}$ manj, kakor pred vojno. Ako pojde to tako dalje, bo prašičjereja tekom enega ali dveletju dveh let popolnoma uničena. Razumljivo je, da se ne more dobiti na Kranjskem niti masti, niti prašičjega mesa. Kranjska, ki je nekdanj zalagala Gradec in Trst z izvrstnim posušenim svinjskim mesom, posebno s kranjskimi klobasami in ki je izvažala še precejšnje množine prašičev in masti, spada danes, kar se tiče prašičjereje, med najrevnejše kronovine.

Končno naj še omenim, da je ostalo število koz in ovac skoro neizpremenjeno. Pred vojno smo imeli na Kranjskem približno 4800 koz, sedaj pa 5800. Znano je, da so se uvažale v še precejšnjem številu iz Romunije. Stanje ovac je ostalo neizpremenjeno; imamo jih namreč približno 24.000.

Ne čudite se naši politiki, če je bila časih taka, kakor bi ne smela biti. V Sibiriji, v varšavski citadeli in na vislicah so umirali naši najboljši ljudje. Razdeljeni smo v tri dele. Ni enotnostne politike. Toda poljski narod ni nikdar odobral nespametne politike nekaterih poljskih gospodov. Nov tok je prešel sedaj med ljudi, novo zaupanje v življenje. Narod je prepričan, da se mora končati ta vojna samo z našo samostojnostjo in z idealizmom demokratizma.

Moraczewski.

Zmanjšanje podpore za manj imovite. Finančno ministrstvo se upira, da bi še naprej dajalo prispevke, s pomočjo katerih dobivajo manj imoviti cenejša živila. Urad za ljudsko prehrano zato naroča, da je takozvane ubožne akcije bolj in bolj skrčiti in mesto njih v večji meri pospeševati snovanje vojnih kuhinj. Ministrstvo je obljubovalo podporo tudi po vojni težko prizadetemu srednjemu stanu, sedaj pa naenkrat vidimo, da hoče revežem še to vzeti, kar jih edino vsaj nekoliko še drži po koncu. Neverjetno! Ukaze in odloke je sicer lahko izdajati, a živeti je težko. Gospodje pri zelenih mizah nočejo in ne morejo razumeti, da so nastali časi, ko je treba prispevke za ubožne akcije potrojiti, če nočejo, da bo ljudstvo cepalo od glada. V danem položaju ne drži nobeno utemeljevanje, zakaj treba skrčiti prispevke. Drž. finance so v stanju, da prenesejo vse in jim tudi prav nič vse ne škoduje, če teče stroj za tiskanje papirnega denarja bolj ali manj hitro. Revežem bi, pa vendarle bilo pomagano, če bi tudi zanje enkrat stroj nekoliko pognali. Po našem mnenju je odprava podpor za ubožne akcije pred nastopom normalnih razmer po vojni absolutno nemogoča. Zato svarimo merodajne faktorje, naj se nikar preveč ne igrajo z usodo trpečega ljudstva.

Gospodarsko vprašanje najvažnejši predmeti bodočih mirovnihih pogajanj. Včasih je bil prvi in edini vojni cilj pridobiti zemlje in razširiti meje te ali one države. Pri bodočih mirovnihih pogajanjih menijo, da bodo taka vprašanja bolj stranskega pomena, največje važnosti pa gospodarska vprašanja, ki so postala pač za vse narode izredno velikega pomena. Na mirovnihih pogajanjih bodo radi tega največ govorili o trgovskih pogodbah, carini, o prometu, o sirovinah, o vrednosti denarja in drugih gospodarskih vprašanjih. V zvezi s temi zadevami bi se imela reševati in rešiti tudi vsa druga vprašanja, ki vplivajo na procvit gospodarstva, zlasti ona, ki urejajo razmerje med delom in mezdo industrijskega delavstva.

Koliko dolgov ima naša država? Posl. Kraft piše v nekem graškem listu, da se bližajo drž. dolgovi tostranske državne polovice svoti 100 milijard. Vse premakljivo in nepremakljivo, državno in zasebno premoženje v državi se je cenilo pred vojno na 85 milijard. Kraft meni, da bi bila oddaja premoženja bolj ali manj krivična za one, ki si med vojno niso pridobili premoženja. Tudi bankerotni patent grofa Wallisa, ki je bil izdan pred 100 leti in ki je ponižal vrednost bankovcev, je bil krivičen za vse posestnike bankovcev, dasi je bil potreben za rešitev države. Pisatelj je mnenja, da finančnih vprašanj ni mogoče rešiti tako, da bi bila rešitev za vse pravična.

Ostre odredbe radi cen pri prodaji kumar. Urad za prehrano je izdal cene za kumare. Kdor jih pridela, sme za večje kumare zahtevati za 100 kg 25—35 K. Za trgovino na debelo so določene cene 50—60 K. Trгоvec pa mora blago dostaviti na svoje troške v prostor, kjer se kumare ali na drobno prodajajo, ali pa kisajo. Kdor zahteva večje cene, ali kdor si da obljubiti ali plačati višje cene, ga kaznuje okrajno glavarstvo z zapornom od enega tedna do 6 mesecev. Poleg zgora se tudi še lahko izreče denarna globa do 10.000 K. Enaka kazen zadene tudi onega, ki provzroči tako dejanje, ali pri njem pomaga. (Ministrska odredba z dne 8. avgusta 1918. št. 296.)

Zaplemba sadja na Štajerskem. Vsled slabe letine nameravajo na Štajerskem prepovedati izvoz sadja izven dežele.

Manj premoga. V prvi polovici letošnjega leta so dali premogovniki v Avstriji 12% manj premoga kot lansko leto.

Vojna škoda na Koroškem. Kanalska dolina na Koroškem je bila po vojni hudo prizadeta. Med Trbižem in Pontebo je uničenih in podrtih čez 600 hiš. Dolina je strahovito razorana od strelskih jarkov, okoli razdejanih vasi so jame od granat. Hišno orodje, deske in hlode so porabile čete v strelskih jarkih.

Nakup in prodaja sadja. Do 1. oktobra se sme pošiljati do 20 kg sadja brez transportnih dovoljenj, počenši z oktobrom pa smejo sadjarji prodajati hruške, jabolka in češplje edinole uradnim centralam, ki se ustanove po vseh deželah. Plačevale se bodo le maksimalne cene. Trгоvec ali branjevec, ki hoče kupovati sadje v trgovske svrhe, mora imeti zato posebno izkaznico (legitimacijo), ki jih izdajajo v posameznih kronovinah podružnice takozvane Geos. Ta predpis velja za trgovce, ki trgujejo na debelo in za vse branjevce ter druge, ki prodajajo sadje na drobno.

Tržaška aprovizacija. Nekí tržačan trdi v graških listih, da se morejo v Trstu preživljati edinole s pomočjo tihotapske trgovine. Tamošnja aprovizacijska komisija daje na teden tako malo živil, da jih vsah človek lahko sne najkasneje v enem dnevu. Šest dni na teden bi moral živeti od morskoga zraka.

Zaprta mlini. Na Ogrskem je večina velikih mlinov ustavila obrate, ker jim je zmanjkalo premoga. Vsak dan lepše! Preje je bil premog, a ni bilo žita; sedaj je nova letina pod streho, a morajo zapreti mline radi premoga. Vse gospodarstvo je podobno staremu, raztrganemu dežniku. Komaj zakrpašeno luknjo, je že poleg nje druga, še večja.

Podržavljenje kinov na Ogrskem. Na Ogrskem pripravljajo zakon za podržavljanje kinov. Na novo bodo smele vprizarjati kinematografske predstave le občine. Obstojča zasebna kinematografska podjetja izgube v dveh letih koncesije in to brez odškodnine. S podržavljenjem kinov se hoče pridobiti občinam lep in lahek dohodek, katerega sedaj po nepotrebnem uživajo zasebniki. Zelo umestno bi bilo, da bi enak zakon uvedli tudi v Avstriji, da se občine prisili posluževati se dohodkov, ki so za ljudi manjše breme, kakor pa dohodki iz davčnega vijaka.

Zoper izseljevanje po vojni. Na Nemškem vpeljujejo nov davek proti onim, ki bi se hoteli odtegniti osebnim davkom s stalno izselitvijo. Davek bi zadel osebe, ki imajo več kot 30.000 M. premoženja. Kdor bi se hotel stalno izseliti iz Nemčije, bi moral pred odhodom založiti 20% premoženja v varstvo zanesljivega plačevanja osebnih davkov, ki bodo v takih slučajih deloma podvojeni. Iz zakonskega načrta je razvidno, da se hoče izseljevanje po vojni omejiti in tako prepričati, da bi se premožnejši odtegnili plačevanju dolgov, ki so nastali med vojno.

Monopol na prodajo žganja uvedejo na Nemškem. Ves v državi pridobljen špirit je oddati po uradnih prevzemalnih cenah državnemu monopolnemu uradu. Samo ta oddaja trgovcem špirit v narodno prodajo in sicer po cenah, da ostane državi pri 1 hl 800 M. čistega dobička. Tako naj bi se v bodoče na priprosti način plačeval zelo zvišan davek na opojne pijače. (Dosedaj je znašal državni davek za 1 hl čistega alkohola 125 M. v bodoče 800 M.) Vlada računa, da bo vsled velikanskega poviška padla poraba za več kot polovico. — Za izdelovanje pijač iz špirita ustanovi, nakupi ali vzame monopolni urad v najem posebna podjetja.

Pol milijona odškodnine za demonstracije. Ministrstvo je izplačalo v Plznu okoli pol milijona kron odškodnine za škodo, ki so jo napravili izgredniki na trgovinah in poslopih ob priliki velikih lanskoletnih demonstracij.

Dražje vžigalice. Od 1. septembra naprej bo stala škatljica vžigalic 10 vin.

Veliko tobaka. V Bosni in Hercegovini bodo letos pridelali 50—60.000 q tobaka, dočim so navadno pridelali le 20—30.000 q. Nas pušča ta vest mirne, ker vemo, da bomó še naprej pušili le listje.

Zboljšanje travnikov s peskom. Močvirnate ali z mahom zaraščene travnike moremo zelo zboljšati, če napeljemo nanje peska. Opazilo se je pri slučajni napeljavi peska, če je bil razmetan po celi površini enakomerno, koliko boljšo travo so rodili taki travniki. Z ozirom na vlažnost ali mahovitost travnika je odvisno, koliko peska prnese. Včasih pokrije celo rast trave, da bi mislili, da bo udušil vse kali. Vendar odžene še tisto, najbolj gotovo pa prihodnje, leto boljša in gostejša trava. Z mahom zaraščenim travnikom taka napeljava nič ne zviša, ker pesek stisne mahovje in napolni presledke. Celo visoko ležečim travnikom je pesek koristen, če so zelo mahoviti, ker pesek umori mah.

Nov zemljiški zakon na Ogrskem. V jenseni predloži ogrska vlada zakonski načrt, po katerem bo mogla država preskrbeti vračajočim se vojakom cenena posestva. V prvi vrsti naj se v to svrhu pritegnejo posestva, ki so med vojno menjala gospodarja, in posestva, ki niso v rokah ogrskih državljanov.

Vsak udeležnik si je natančno začrtal cilje, ki naj jih doseže jugoslovanska - poljska - češka trozveza. Zdelo se mi je, da nisimo prišli na pogovor, ampak na državna in diplomatska pogajanja.

František Staněk.

Politične vesti.

— Ustanovitev Narodnega sveta. Ljubljana je preživela svoj najvažnejši, najsvetlejši dan. Doživela je strnjenje naroda v en sam zid, v eno samo voljo. Stoletja so morala z ranami pregrniti naše hrbte, predno smo dozoreli za 16.—17. avgust leta 1918. A danes imamo svojo voljo. Če bi že samo s tega stališča gledali ustanovitev narodnega sveta, bi že bilo mnogo. Kajti to nam daje zavest, da smo narod, nedeljiv. Predvsem da smo! Kajti državnik, ki bo zdaj poskušal z nami trgovati, bo moral priti z jasno ponudbo. Pod roko ne bo več mogoče drobiti narodove sile in jo prodajati. Kdor bo kaj želel od nas, bo povedal na glas svojo željo. Za zidovjem, šepetaje in v temi ne bo več možno razmetavati našega bogastva. Naš narod ima od teh dni dalje svojo samosvojo voljo — Narodni svet. To je prvi in najvažnejši pomen teh dni; to je Narodni svet izpolnil, oziroma že dovršil v onem trenutku, ko je pričel biti. Po drugi strani pa je istočasno zastavil roko k velikemu delu, ki leži pred nami, k izpolnitvi narodove volje. Potom njega bo možno vse naše življenje tako usmeriti, da bo rasla moč naroda na zunaj in znotraj; on bo glas, ki bo kazal pot in oznanjal zahteve.

— Slovanski gostje v Ljubljani. Slovanskih dni v Ljubljani so se udeležili jugoslovanski zastopniki: dr. Ivo Krstelj, Ivo Grizogono, Duje Mikavič, dr. Mate Drinković in dr. Sunarić iz Bosne, potem poslanci: dr. Šurmin in dr. Lorković, dr. Budisavljević in dr. Petričić iz Banovine. S Češkega so dospeli: načelnik Češkega Svaza František Staněk, podpredsednik Češkega Svaza Vaclav Klofač, tajnik Narodnega odbora František Soukup, poslanci: dr. Bohuslav Franta, Anton Kalina, Jan Sedlak, Okleštek. František Vaněk ter uredniki Sedak, Šimek in Veverka. Pozneje je dospel še podpredsednik poslanske zbornice Vladimir Tusar. Izmed Poljakov so prišli: dr. Glombinski, bivši minister, voditelj Vsepoljakov, dr. Aleksander grof Skarbek, dr. vitez Moraczewski in dr. Czernecki.

— Naraven most med severnimi in južnimi Slovani. Krajevna imena še danes dokazujejo, da so naši predniki, prišedši od vzhoda, zasedli celo Štajersko in Koroško, prodrli do izvirkov Drave in Mure in bivali celo v gorenji dolini Anize tja do Fraune. Preko Alp smo imeli obsežno zvezo s Čehi. Pritisku Nemcev od zapada in Madžarov od vzhoda se je počasi posrečilo zakliniti se med nas v

teh krajih in odcepiti severne Slované od južnih. Karol Veliki nam je zadjal smrtni udarec. Vendar se je še do danes obdržal ob avstro-ogrski meji naraven most med Jugoslavo in Čeho-Slovaki. Med Muro in Donavo nas veže več kilometrov širok jezik, ki je naseljen skoraj od samih Hrvatov. Le sem pa tam so na tem mostiču naseljeni tudi Nemci in Madžari, ki pa se med našim narodom kar poizgube. Celo madžarska ljudska štetev in statistika, ki slovi po svoji krivičnosti, ni mogla na tem ozemlju zatajiti našega plemena. Umevno je, da zahteva samoodločba narodov, da ostane tudi ta kos zemlje v naših rokah. Naši ožji rojaki, od tod ogrski Slovenci, so se že izrekli za majniško deklaracijo.

— Nova ustava. Češko časopisje poroča, da namerava ministrski predsednik Hussarek temeljito preuredbo avstro-ogrške države. Ustanove naj se nemška, češka, poljska, jugoslovanska in ogrska narodna država pod habsburšim žezlom. Poslanec Staněk je bil v nedeljo nanagroma poklican k ministrskemu predsedniku in njegovo zaslišanja se spravlja v zvezo novo ustavo. Nemško časopisje na drugi strani piše, da so izmišljene novice o taki nameri nove ustave. — Češko-poljske-jugoslovanske trozveze ne razburjajo niti Hussarekovi načrti, niti brezglava nemško-madžarska politika. Kdor nas bo hotel mamiti z ustanovitvijo naših držav, mora vedeti, da vse načrte, ki se z našimi ne krijejo, že vnaprej odklanjamo. Milosti smo siti. Mi hočemo vse, ali nič!

— Zvestoba za zvestobo. Nemčija potrebuje vina. Da se znova potrdi prijateljstvo med našo in nemško državo, ji je vino obljubila Avstrija. A kje ga vzeti? Ogrska ima veliko vina, a tam nikdo ne misli na maksimalne cene, zato je ogrsko vino predrago. Nižja Avstrija ima tudi dosti vina, a tudi tam nočejo poznati maksimalnih cen, ne glede na to, da nočejo Dunaja na užitek vina prav nič prikrajšati. Kje torej vzeti vino? Pod Avstrijo spada tudi dežela, ki jo sicer na Dunaju ne poznajo, a so se sedaj spomnili nanjo, da rodi dobro kapljico. Tudi leži v vojnem ozemlju, kjer je mogoče spraviti maksimalne cene do veljave. Tako bo naša Dalmacija s svojim žulji plačala zvestobo za zvestobo.

— Reforma šolstva. Tatedenski »Učiteljski Tovariš« prinaša v posebni prilogi od Ivana Dimnika iz Trsta obširno razpravo o reformi šolstva in stališču, ki ga zavzema slovensko učiteljstvo k vladni predlogi o reformi učiteljšč. Temeljno načelo modernega šolstva je njega popolna socializacija in demokracija. Samoodločba načrtov zahteva narodnošolsko avtonomijo. V šolstvu naj se priznava ravnopravnost in avtonomija vseh konfesij. Izobrazba in vzgoja naj vzdržuje v državi red in socialno pravičnost. Po teh načelih je presojati petdesetletnico sedanjega ljudsko-šolskega zakona. Debata o njem v državni zbornici leta 1869. je večji del še danes zanimiva in umestna, da se jo ponovi. Vladni načrt novega zakona o reformi učiteljšč je nesprejemljiv. Srce vsega šolstva so učiteljstva, za to je v prvi vrsti ne po modernih načelih preurediti. Preuredbe in reforme pa je potrebno vse šolstvo. Če primerjamo uspehe ljudske šole s temi v Nemčiji, na Danskem, Švedskem, Norveškem itd., nam je jasno, da smo v Avstriji še jako daleč zaostali.

— Samonemški vozni listki na vrhniški železnici. Dočim so se izdajali v prejšnjih letih na vrhniški železnici dvojezični vozni listki, so se zadnji čas uvedli samonemški, menda za to, ker se po njej vozijo izključno Slovenci in kakih pet Nemcev na leto. Vprašanje voznih listkov, zlasti na vrhniški železnici, je danes sicer malenkostno narodno-politično vprašanje, ki pa vendarle potrjuje, da Slovenci na čisto svoji zemlji nismo niti enakovredni pravci z Nemci, kaj sele, da bi bili na svoji zemlji svoji gospodarji.

— Jugoslovani v Ameriki v Zedinjenih državah nad 350.000. Največ je Slovencev in sice okoli 200.000, Hrvatov je okoli 100.000, Srbov in Črnogorcev nad 30.000 in Bolgarov 19.000. Vidi se, da se je Slovincem že pred vojno dobro godilo, ker jih je moralo največ zapustiti rodno zemljo. Vseh Slovanov je v Ameriki okoli 3 milij. 250 tisoč.

Trpljenje ženske je v tej vojni strašno. Može gredo v boj, padajo, ženske pa morajo nositi vso težo in bolešt vojne. Toda naše ženstvo ni klonilo duha. Duh moči in duh naroda živi v tem našem ženstvu, ki koraka z nami v naših sprednjih vrstah do zmage.

Dr. Anton Korošec.

Politični pregled.

Pretekli teden je prinesel malo važnejših dogodkov na političnem polju. Najvažnejši in v svojih učinkih najdalekosežnejši dogodek je bil pretekli teden sestanek čeških, poljskih in jugoslovanskih voditeljev v Ljubljani, o katerem poročamo na drugem mestu. Sklepi tega sestanka nikakor niso samo krajevnega pomena, marveč imajo največji pomen za vso bodočnost naše države, oziroma zveze naših narodov ter bodo v svojih skrajnih posledicah brez dvoma tudi mogočno vplivale na razvoj gospodarskega vprašanja.

Hussarekova ustavna reforma je samo približanje idejam, ki so bile izrečene na ljubljanskem sestanku. Njegov načrt, pretvoriti Avstrijo, sedaj razdeljeno po kronovinah z-zgodovinsko določenimi, a sicer popolnoma nevdržnimi mejami, v zvezo držav po narodnosti, ni našel pravih vernikov med Slovani, med Nemci pa je provzročil hrup, da so se čutili vladni krogi primorane, takoj poluradno preklicati te vesti.

Ogrski Slovenci so se medtem izjavili navdušeno za deklaracijo, kar je tudi velik korak naprej za zvezo avstrijskih slovanskih narodov. Oni tvorijo skupaj s Slovaki most iz pokrajin Jugoslovani na sever do Čeho-Slovakov in Poljakov.

Češki Svaz uvidevajoč nujnost rešitve slovanskih vprašanj v naši državi, je zahteval od ministrskega predsednika, da nemudoma skliče parlament, kjer bi narodi mogli nastopiti s svojimi zahtevami in pritožbami. Zlasti bi bilo važno, da soddloča parlament o važnih zadevah, o katerih se je govorilo na sestanku vladarjev v nemškem glavnem stanu med avstro-ogrskimi in nemškimi državniki.

Sestanek v nemškem glavnem stanu se je vršil dne 14. avgusta. O tem sestanku je bilo izdano uradno poročilo, ki pravi, da je prišlo v vseh vprašanjih do popolnega sporazuma. Govorilo se je o poljskem vprašanju, o vprašanju politike v Rusiji in o drugih podobnih zadevah. To so gotovo vprašanja, ki najožje zadevajo tudi avstrijske slovanske narode, vsled česar bi bilo odločanje najmanj v parlamentu ena glavnih zahtev državniške modrosti. Vestii, ki so krožile zadnji čas o rešitvi poljskega vprašanja v avstrijskem smislu, najbrže ne bodo odgovarjale resnici, ker so morale hitro in nenadno utihniti.

Češki socialni demokratje se zblizujejo vedno bolj drug drugemu ter nižjim plastem meščanskih krogov, zlasti malim obrtnikom in trgovcem. S tem, da sta se obe skupini češko - socialno - demokratskih železničarjev strnili v eno skupino, kateri bo načeloval poslanec Klofač, je storjen velik korak naprej za zedinjenje vseh čeških strank.

Pretekli teden je vzbudilo mnogo hrupa dejstvo, da je Anglija priznala Čeho-Slovake kot samostojen narod in kot svoje zaveznike. S tem je hotela Anglija šteti Čeho - Slovake, ki so se združili v posebne armade, da jim da pripadnost k lastni državi ter jih stori na ta način enakovredne z drugimi v vojni se nahajajočimi državami. Ta nenavadni korak ni našel v centralnih državah drugega odmeva, kakor ironičen nasmeh o »najnovšem sovražniku«.

O nemških kolonijah in o nemško - ruskem vprašanju je govoril angleški minister Lloyd George ter je njegov odgovor izzval dosedaj že dva odgovora nemških

državnikov. Iz teš odgovorov posnamemo, da Nemčija nikakor ne mara izpremeniti svojega stališča napram ruskim novim državam in da vztraja slej kot prej na povrnitvi svojih kolonij. Novega ti govori in odgovori ne prinašajo ničesar, kakor nas tudi vse govoričenje o miru, ki je bilo pretekli teden zopet na dnevnem redu, ne približa miru niti za las.

Klobuk doli pred vašim narodom. Govoril sem s priprostimi slovenskimi kmeti in z občudovanjem spoznal, kako globoke korenine je med vami pognala narodna zavednost in kako neomajna je volja ljudstva, priboriti si samostojnost.

Skarbeck.

Tedenske vesti.

— V proslavo cesarjevega rojstnega dne so se brale po vseh farah slovesne maše, katerih so se udeležili zastopniki uradov, učitelji in nešteto občinstva. Ljudstvo je izražalo zvestobo habsburški dinastiji in prosilo Boga, da bi podelil cesarju moč kmalu skleniti zaželjeni mir, ki bo tudi našemu narodu prinesel svobodo.

— **Narodna noša — narodno dekle!** V našem listu smo že opetovano opozarjali, kako lepo je, če oblačijo naša dekleta krasno narodno nošo. Tudi zadnji slovanski dnevi v Ljubljani so pokazali, da raste umevanje za narodno blago. Ob tej priliki smo opazili, da pristojna narodna noša le, če jo obleče dekle, ki se noče le ž njo pobahati, marveč dekle, ki misli, čuti in dela narodno. Kaj pomaga narodna noša, če se v njej pokaže slovensko dekle tudi na najbolj odličnem mestu narodne slavnosti, če pa je njeno srce oddano Nemcu ali Madžaru. Narodna noša je lepa le, če je v njej res narodno dekle.

— **Narodni blagdan** (narodni praznik), na katerega dan se je pobiralo po Jugoslaviji za stradajočo dečo, izkazuje dohodkov okroglo pol milijona kron.

— **Na naslov kamniške mestne korporacije.** Od več sfrani se izraža želja, da bi kamniška mestna korporacija, ki vzdržuje pot do Bistrice, izvršila na njej vsaj najnujnejše poprave. Na nekaterih mestih, zlasti na dveh brveh, kjer so polomljeni ročaji, je hoja po noči naravnost opasna. Po mnenju strokovnjakov bi se dale najpotrebnejše poprave izvršiti brez posebnih težkoč v par dneh. Prepričani smo, da bo meščanska korporacija takoj ustregla upravičenim željam obiskovalcev krasne in priljubljene bistriške doline.

— **Krajevna organizacija JDS v Smartnem pri Litiji** naznanja svojim članom, da jim namerava dobaviti polastnih cenah apno in umetna gnojila. Zglasiti se je v pisarni tovariša Tomazina v Smartnem, kjer uraduje tajništvo v vseh strankinih zadevah vsako nedeljo od 8. do 10. ure dopoldne.

— **Gostilničarji pri ministru za prehrano.** Dunajski gostilničarji so izročili ministru za prehrano spomenico, v kateri pojasnjujejo obupen položaj gostilniške obrti. Mesa dobivajo le 20% tega, kar bi ga potrebovali. Teletje in svinjsko meso sploh ne dobe drugače kot pod roko vtihotapljen. Pive bo zopet manj, vino pa je tako drago, da le malokdo zmore visoke cene. Če ne bo odpomoči, bodo primorani gostilničarji v jeseni in pozimi zapreti obrate. Minister je odposlanec gostilničarje sprejel prav prijazno. Kakor po navadi, bo tudi to pot ostalo vse le pri prijaznih besedah.

— **Zavarovanje prtljage.** Železnica jamči v slučaju izgube ali tatvine do 100 kron za škodo na prtljagi, ki jo dajejo potniki v shrambo po kolodvorskih garderobah. Danes pa je malone vsak prtljaga več vredna kot 100 kron. Da se obvaruje potujoče občinstvo občutnejše škode pri prtljagi, je pridobila železniška uprava zavarovalnice, ki bodo na željo potnikov zavarovale prtljago po garderobah tudi za višje zneske.

— **Pomanjkanje sukanca** postaja od dne do dne občutnejše. Sukanec, ki ga deli ministrstvo potom trgovsko-obrtnih zbornic — in naj bi prišel tudi le v prave roke — ne zadoštuje niti za največjo potrebo. Otroci, zlasti delavskih rodbin, so že vsi raztrgani, ker ni sukanca. Tudi mali krojači, ki krpajo obleke zlasti za revnejše ljudi, nimajo sukanca. Vse gre h koncu in nobene rešitve ni videti pred sklepom miru. V tihotapski trgovini je sicer mogoče kupiti sukanec, a ta je tako drag, da bi ga prav lahko prodajali po lekarnah.

— **Zaplemba las.** Po vzorcu Nemčije hočeju tudi pri nas zapleniti lase in določiti najvišje prevzemalne cene. Državna zveza brivskih zadržo se je pritožila, da rešuje vlada take stvari, ne da bi preje zaslišala strokovno mnenje brivcev. Zaplenjeni bodo ženski lasje, a kupovali bodo tudi moške. Kaj bi bilo, če bi ženskam kar na glavi zaplenili lase?

— **Za kadilce.** V Bosanskem Brodu išče menda ženina devojka, ki dobi za doto 30.000 zavrtkov pristnega bosanskega tobaka brez drevesnega listja. Doto ceni strokovnjaki najmanj na 120.000 kron. Kadilci, na noge!

— **Krvava griža.** V občini Smerje na Notranjskem razsaja krvava griža. Bolnika imajo skoraj v vsaki hiši, umrlo jih je dosedaj že šest. Po mnenju zdravnikov je bolezen nastala, ker so otroci oživali nezrelo sadje. Nad občino je odrejen kontumac.

— **Toča je pobila** v ponedeljek 19. t. m. v Št. Janžu na Dolenjskem vse poljske pridelke in napravila tudi v bližnjih vinogradih veliko škodo. Pomoč je nujno potrebna. Vsaj rekvizicije naj se opuste.

— **Ponkovičani,** nekdanji dijaki vseh srednjih in visokih šol, se vabijo tem potom uljudno in nujno na sestanek, ki se vrši v nedeljo 25. avgusta t. l. popoldne v gostilni gospoda Žičarja na Ponikvi. Namen: Sestava novega odbora za leta 1900. ustanovljene »Slomškove ustanove« in razgovor o sredstvih za pomnožitev ustanovne glavnice. — Z ozirom na velik narodni pomen podjetja se pričakuje, da se udeleži sestanka vsak, ki ni absolutno zadržan.

— **Kmet in profesor.** Kmet: S čim se pa sedaj ukvarjate, gospod profesor? Profesor: »Premišlujem, kako bi dobil iz krompirja, repe in drugih deželnih pridelkov mast.« Kmet: »To je pa zelo lahka stvar, gospod profesor.« Profesor: »Kako to?« Kmet: »Dajte vse to prašiču, da poje in mast boste kmalu dobili.«

— **Požari in nesreče.** 11. t. m. je pričel goreti na progi med Verdrom in Logatcem vagon sena. Najbrže ga je užgala iskra iz lokomotive. — Neži Blatnikovi na Laščah pri Žužemberku je zgorel dvojni kozolec z žitom in krmo. Škoda je velika. — Trešilo je v kozolec posestnika Petra Kumra v Stari Oslici. Zgorelo je obilo sena, žita in gospodarskega orodja, tako da znaša škoda nad 7000 K. — Pri Celovcu sta se 12. t. m. pri letalski vaji ubila dva letalska poročnika. — Dne 9. t. m. je na beljaškem kolodvoru povozil vlak 73 letnega pekovskega pomočnika Jožefa Klavora. — Vipavski vlak je povozil pri vходу v dornberški predor srbskega ujetnika. Domnevali so, da je mož izvršil samomor, a komisija je določila, da je bil že prej ustreljen in potem šele položen na tir. — Pod vlak je padla v Nabrežini 47 letna kmetica Marija Maganja iz Sv. Križa pri Trstu. Kmalu nato, ko so je prepeljali v bolnico, je umrla.

— **Tatvine in vlomi.** V Mariboru je v pisarno samostana oč. frančiškanov vlomil popoldne 16. t. m. neki štabni narednik in odnesel 10.000 K gotovine. — Nekemu trgovcu je bila v gnječi na ljubljanskem kolodvoru ukradena denarnica z 8000 K.

Teško je bilo naše trpljenje, toda kakor je prišlo krščanstvo potom mučeništva do zmage, tako je bila potrebna tudi za nas Slovane Kalvarija, preko katere bomo prišli do svobode.

Dr. Glombinski.

Vojni dogodki.

Z italijanskega bojišča ni nikakih posebnih poročil. Vršijo se manjši in večji boji na tirolski gorski fronti, časih so napadalci Italijani, časih pa naši oddelki izvrše sunke v sovražne črte. Tako nam pravi uradno poročilo dne 20. avgusta, da so naše čete uspešno prodrle v sovražne črte južno Sassa Rossa, ob hribu Molonu pa so zavrnile italijanske izvidne oddelke. Včerajšnje poročilo pravi, da so bili Italijani zavrnjeni pri Nervesi ob Piavi, kjer bi se radi vstali na levem ročnem bregu nasproti Montellu. — Letalsko delovanje je živahno. V Poreču je te dni ubil italijanski letalec z bombami več oseb.

Na francoskem bojišču je bilo pretekli teden precej mirno, dasiravno so se vršili neprestano na manjših delih fronte ponekod tudi zelo silni napadi. Pri tem so igrali posebno vlogo novi velikanski sovražni oklopni vozovi, ki pa tudi niso mogli doseči večjih uspehov. Boji so se razširili od Soissons proti severu skoro na celo bojno črto. dočim so ostali od Soissons proti vzhodu slabotnejši. Zadnje dni, zlasti od nedelje sem, pa so se napadi Francozov in Angležev zopet ojačili. Zadnje uradno poročilo nam govori

o novem prebitnem poskusu francoskih čet med Oiso in Aisno na fronti, široki 25 km. Severozapadno od Soissons se je posrečilo prodreti francoskim četam nekako 3 km daleč proti severo - vzhodu. Drugod, kjer so poskusili Francozi prodreti nemške črte, so bili zavrnjeni. Pričakovati je, da s tem nova ententna ofenziva na francoskem bojišču še ni končana.

Zelo zmedena so poročila, ki prihajajo iz Rusije. Danes čujemo o begu ruske sovjetske vlade, jutri se ta vest dementira, danes prihajajo vesti o zmagovitem prodiranju čeho - slovaških čet v Sibiriji in v Vzhodni Evropi ter na murmanski fronti, najnovejša poročila pa pravijo, da so bili Čeho - Slovaki in Angleži na murmanski fronti povsod krvavo zavrnjeni in odločilno poraženi. Novejših zanesljivih vesti iz Rusije ni nobenih. Zdi se pa, da je boljševiska vlada zares zapustila Moskvo, ker se niti nemški poslanik dr. Helfferich ne vrne več tja. Ententne države in Amerika so medtem napovedale vladi sovjetov vojno.

Jugoslovani, Poljaki in Čehi hočemo napraviti blok, ki bo imel privlačno silo za druge nenemške stranke ter tudi za one nemške stranke, ki stoje v opoziciji proti avstrijskemu sistemu.

Staněk.

Raznoterosti.

* **Moč govorjenja.** Zdravnik dr. Marade pravi: Ženska govori z isto porabo sile lahko štirikrat dlje kakor mož. To je le stvar zračne množine, ki gre med govorjenjem iz pljuč. Žensko grlo je ožje, kakor možko in otroško grlo je še ožje, kakor žensko; zato je razumljivo, zakaj morejo otroci cele ure čebhati in zakaj utruji vsak pogovor žensko manj kakor moža. Javni govornik v veliki dvorani opravi v vsaki sekundi isto delo, kakor težak, kadar nese do 100 kilogramov na hrbtnu.

* **Starodavni običaji** vladajo na malem otoku Guernsey ob angleški obali s približno 40.000 prebivalci. Velik del davkov se plačuje kakor v Turčiji, v blagu, s surovim maslom, jajci in kokoši. Kdor ima otroke, ne sme svojega posestva niti prodati, niti deliti; hiša in del zemlje pripade najstarejšemu sinu, druga zemlja pa ostalim otrokom. Kdor nima nobenih potomcev, mora ponuditi svoje posestvo javno, če je hoče prodati. In vsak sorodnik v sedmo koleno lahko razbije kupčijo in proglasi dotično posest za svoje. Istotako imajo na otoku še kazni s palicami, ki jo vrše z dolgimi ali kratkimi biči. Za dolgove je vsak zaprt, tudi če ni kriv nobene prevare.

* **Čuden razglas.** Občinski svet mesta Fort Dodge v Severni Ameriki je objavil sledeči razglas: »Vse od 25 do 45 let stare osebe, ki so duševno in telesno pravilno razvite, pa so vkljub temu samske, se pozivljajo, da tekem 60 dni sklenejo zakon; v slučaju, da ne ugođe tej odredbi, plačajo globo od 10 do 100 dolarjev.«

* **Kako se uče živali?** Nemški učenjak piše o živalih: Največ se živali nauče med seboj z nemim poročilom. Odrasli pokažejo mlajšim, kako se kaj naredi in mlajši posnemajo tako dolgo, dokler se ne nauče. V gozdu je poveznjena preko potoka mala brv. Spomladi gonijo tam ovce z mladiči. Zgodi se, da se pri gneči na brvi spodrsne mladi ovcin in pade v vodo. Komaj se skobaca na suho, pride k njej »mati« in se pred njo otrese. Mladič jo gleda, potem se otrese tudi on. Ker pa je slab v nogah, pade v travo. A mati pokaže znova in vedno znova; mladič se uči toliko časa, dokler ne zna. In tega ne pozabi potem nikdar več v življenju. Kako se živali uče iz skušnje, priča sledeči slučaj: Odraslo ščuko so ujeli in dali v veliko stekleno posodo, kjer so jo vsak dan hranili z malimi ribicami. Nekega dne so pa predelili s stekleno steno posodo tako, da je bila na eni strani ščuka, na drugi strani so pa spustili dvanajst takih ribic, kakor jih je ščuka vsak dan jedla. Komaj jih je ugledala, se je zagnala proti njim in seveda zadela ob stekleno steno. Takoj se je obrnila in premišljevala. Potem se je zaletele znova in seveda dobila znova udarec na nos. Tako je šlo cel dan in morda še prihodnjega. Tretji dan so odstranili steklo, da so ribice svobodno plavale v celi posodi. Toda ščuka se jih ni dotaknila. Pozneje so spustili še druge ribice, ki jih je po navadi takoj požrla; toda onih dvanajst je poznala in jih pustila cel čas v miru. Menda se je naučila, da se udari na nos, če hlastne po njih.

* **Visoka starost.** Leta 1916 je umrla v Ameriki zamorka, ki je štela 135 let. V južni Ameriki je umrl približno 143 let star Indijanec. V starosti 130 let je oslepel; a do te nesreče je imel navado, iti vsak dan 5 — 8 kilometrov peš. Učenjak piše, da ni videl v petnajstih letih pri Indijancih nobenega hromega ali drugačega pokvarjenega človeka, da niti škilastega ne. Čistokrvni narodi so krepkejši, kjer se mešajo plemena med seboj, je slabše. Tako kažejo znanstvene preiskave.

*** Povest o psu.** Nekdo je imel psa, ki se je najraje valjal na divanu. Ker pa taka navada opravi zelo škoduje, je poučil psa z različnimi kaznimi, da se mora odreči taki zabavi. Pes je ubogal in odslej vedno spal na vreči pri oknu. Imel pa je navado, da je vedno, kadar je gospodar odšel iz hiše, skočil na okno, in gledal za njim. »Nekega dne,« pripoveduje lastnik dotičnega psa, »sem šel zopet v doma in pes je gledal z okna za menoj kakor ponavadi. Ko sem zavil krog ogla, se spomnim, da sem nekaj pozabil. Pogledam zopet na okno, pa kako se začudim, ko ne vidim več psa na njem. Prišel sem sumiti. Potihom grem k oknu, da vidim v sobo. Pes je ležal na divanu in spal, kot bi imel najčistejšo vest na svetu. Nato grem v hišo in stopim v sobo s trdim korakom kakor navadno. Pa glej — pes je ležal zvit v vreči pri oknu, odprl oči, se pretegnil in prišel končno k meni, mahaje z repkom, kakor bi ne bilo nobenega prepovedanega divana na svetu. Tako me je moj zvesti Hektor varal.«

*** Strupene gobe.** Vsak dan se množe poročila o zastrupljenju z gobami. V zadnjem tednu so poročali dunajski listi v treh družinah, ki so bile žrtev nepoznanja gob. Pazite torej pri nabiranju!

*** O zakonu.** Kako mladi smejo biti poročenci pri poroki? V tem oziru ni v vsaki državi enak zakon: V Avstriji se zahteva, da imata poročenca najmanj 14 let, ko se poročita. Na Angliškem, v Španiji, na Grškem in v Švici, na Portugalskem in katoliškem Ogrskem zakon zahteva, da je mož najmanj 14 let star, a žena 12 let. V Italiji, evangelijski Ogrski in na Francoskem mora biti mož 18 let star, žena pa 15. Ravno toliko let mora imeti mož na Nemškem, a žena samo 14. Ruski zakon pa zahteva za moža 18, za ženo 16 let. Zakonska plodnost je največja v Rusiji, a najmanjša na Francoskem. V splošnem se pa rodi več otrok v mestih kakor na deželi in več se jih rodi v malih mestih kakor v velikih.

*** Zaradi kilograma krompirja v smrt.** Pri Marcheggu je ubila obmejna straža nekega nesrečneža, ki je hotel dobiti kilogram krompirja, da bi ne poginil od glada. Prav pravijo: Vse je postalo dražje, le cena človeškega življenja je globoko padla.

*** Amerikanska vera.** V ameriškem vojašnicah je nabita ta - le vera ameriškem vojakov: »Verujem, da sem v Ameriki, v središču osebne svobode in pravice, ki mi je dala hišo, prijatelje in delo. Verujem v vlado, ki je dobila oblast le od naroda, v demokracijo, ki omogoča od leta do leta nov razvoj, da tako zadovolji narodne potrebe. Verujem, da je beseda te države sveta in da temelji njena civilizacija v veri v dogovore, da je narodna kakor tudi osebna čast resnica in da eden ne more obstojati brez drugega. Verujem, da se borim za pravice, za ženo, otroke, prijatelje, brez želje po osveti, toda z željo, da zagotovim svetovni mir. Verujem v zvezde, ki krase naše zastave kot znak svobode, demokracije in ljudskega bratstva.«

*** Zadnje besede ruskega cara.** Iz poročil ruskih listov o zadnjih trenutkih bivšega carja Nikolaja se kaže, da so bile njegove zadnje besede: Imejte ozira z mojo ženo in mojo nedoraslo dečo! Dal Bog, da bi moja kri rešila Rusijo razpada.

*** Umrljivost v Evropi.** V Evropi je umrlo v normalnih razmerah 10 do 11 milijonov ljudi v enem letu. Z približno 27 od 1000. Največ smrtnih slučajev pride na starost enega do petih let (250 od 1000). Največje število umrljivosti je imela Rusija, kjer je umrlo 35 ljudi od 1000. Potem je sledila Ogrska s 30, Avstrija s 27. V Italiji in na Španskem je umrlo navadno do 26 ljudi od 1000 na leto, na Nemškem 25, na Francoskem 22, v Švici 21 in na Angliškem 20; na Norveškem in Švedskem pa le 17. Tam je bila tudi umrljivost dojenčkov najmanjša (103 od 1000). Sledila je Anglija (145 od 1000) in potem druge države: Francoska, Španija, Italija, Švica. Največ jih je umrlo v Rusiji (300 od 1000). Število sedemdesetletnih ni odgovarjalo v posameznih deželah zgorajim številkam umrljivosti. Največ starih ljudi ima Francija, kjer jih je 44 od 1000 doseglo 70. leto. Na drugem mestu je Norveška s 40, Švedska s 33, Italija z 31, Švica s 30, Anglija s 27, Nemčija s 26, Španija s 24, Avstrija s 23 in Ogrska le s 14. Srednja starost se je v vseh deželah gibala med 30 in 40 letom.

*** Vojak za prenašanje premoga.** Ministrstvo za javna dela je doseglo pri vojaški upravi komandiranje 150 mož, ki bodo dostavljali Dunajčanom premog na dom. Dosedaj so donášali premog uslužbenci prodajalcev premoga, ki so pa ljudi tako odrali, da so zahtevali samo napolnino po 60 do 180 K.

*** Lah nad Inomostom.** Zadnji petek so krožila tri italijanska letala nad Inomostom. Naši tovnovi so tako streljali, da so jo Lah hitro odkurili domov. Bomb piso metali.

*** Ogrska fronta.** K nešteti frontam se je sedaj pridružila še Ogrska. Madžarski obmejni finančarji so ustrelili rodbinskega očeta, ki je hotel v nahrbtniku odnesti iz Ogrske nekaj kg krompirja. V kratkem je to že tretji slučaj, da so morali pomanjkanja trpeči ljudje v boju za obstanek podleči madžarski brezobzirnosti. Ogrji so res naši dobri zavezniki!

*** Novo zdravilo proti jetiki.** Italijanski profesor dr. Le Monaco je izumil novo zdravilo proti jetiki. Bolniku se vbrizgava saharaža t. j. razredčena raztopnina sladkorja. Francoski zdravnik dr. Medevelle, ki je preiskusil novo sredstvo na 15 bolnikih, piše, da je uspeh zdravljenja z njim odličan. Bolniki, ki so kašljali in pljuvali, so že v nekoliko dneh to opuščali. Bolniki, ki cele noči niso mogli spati radi vročine in kašlja, so že po tridnevem lečenju lahko in mirno spali. Že prvi dan preneha ponočno znojenje, izmečki so bolj in bolj redki, v enem tednu ima bolnik zopet dober tek. Zlasti lepe uspehe je imel Medevelle v slučajih tuberkuloznega otrpnenja tilnika, pri kateri boleznii je bilo dosedaj zdravljenje skoraj nemogoče.

*** Nahujskani Amerikanci.** Wolffov urad poroča, da so Amerikanci tako nahujskani s sovražtvom proti Nemcem, da niti ne marajo nemških ujetnikov. Kdor se v bojih ne vda preje kot na 200 metrov, ga pokončajo brez usmiljenja. Krutost Amerikancev bo rodila seveda podvojeno krutost Nemcev.

*** New - yorške ceste.** Glasom uradnih izkazov uničil cestni promet v mestu New - Yorku vsak dan enega človeka, torej 365 v enem letu. In sicer odpade 172 oseb na cestne železnice, 146 na vozove, razne druge nesreče tirjajo 26 človeških življenj, mimoidoči konji 7 in kolesarji 2, dočim umore avtomobili povprečno 9 oseb.

*** Nekaj o šivankah.** Znano je, da je v zadnjih letih Anglija izdelovala največ šivank. In sicer jih je razposlala na dan po celem svetu do 50 milijonov. V najnovejši dobi se je trudila Nemčija, prehiteti Angleško; njene tovarne so izdelovale že 200 milijonov šivank na leto. Njej sledi Amerika, potem Francoska, ki izdelata na teden 150 milijonov tega blaga. Danes se izdelujejo mesto šivank bajoneti.

*** Koliko lesa je treba za moderne orjaške ladje?** Na to vprašanje so odgovorili Nemci, ko so dogradili trgovsko ladjo 'Kolumbus', ki pa še ni največja. Je 236 metrov dolga in 25 metrov široka. V celoti je potrebovala lesa toliko, kolikor ga premore gozd 6000 drevov, v slučaju, da bi bilo vsako drevo 10 metrov visoko in 30 cm debelo. In ta ogromna množica za eno samo ladjo!

*** Cesto preko cele Severne Amerike** je sklenila zidati zveza ameriških cementnih tvornic, da odpravi zanemarjanje grajenja cest, ki je povzročilo, da se je v Ameriki tako zelo razširila železnica. Večina severnoameriškem cest je podobna našim poljskim potom. Šele ko je narasel avtomobilni promet, so se jeli ozirati tudi na deželne ceste; vsaka država hiti dohiteti zamujeno. Isti cilj ima tudi omenjeni sklep; cesta preko cele severne Amerike bo dolga 6400 km in bo stala približno 40 milijonov dolarjev.

*** Nekaj o prvem orjaškem letalu.** Kratko pred vojno smo čuli, da so v Rusiji zgradili prvo največje letalo sveta. Navajamo par podatkov o tej izdajbi. Iznajditelj je Peter Sjikorski, dijak tehnične visoke šole v Petrogradu. Njegovo letalo ima 4 stroje, je 20 metrov dolgo in 28 metrov široko. V zrak more dvigniti približno 800 kg zaeno z 10 potniki in bencina za 20 ur vožnje. Zanimiva je razdelitev prostora za potnike in vodnike. Letalo ima dvoje krmil in oba vodnika sedita drug poleg drugega, popolnoma ločena. Za vodniki je prostor za potnike, kjer se morejo ti tudi med vožnjo prosto premikati. Istotako je možno med vožnjo pregledati stroje, ki počivajo, ker je letalo tudi s polovico strojev zmožno za let. Letalo te vrste je bilo mišljeno v prvi vrsti za vojne namene, vendar se danes spominjamo, da nismo nikdar kaj posebnega čuli o njem. Baje je zdaj Amerika vse boljše izrabila misel takega orjaškega letala.

*** Veliki gozdni požari na Francoskem.** Pariski listi poročajo, da so v okolici raznih severno-francoskih mest izbruhnili obsežni požari gozdov. Neštete množice srbskih vojakov gase in omejujejo škodo.

*** Zagonetni slučaj.** Na neki postaji na Nemškem ob nizozemski obali so prijeli dva elegantna gospoda, ker sta bila sumljiva zaradi vohunstva. Pri zaslišavanju na obmejnem stražnem uradu sta pa nenadoma potegnili iz žepa samokrese in se oba hkratu ustrelila v glavo. Prvi je bil takoj mrtev, drugi je pa umrl čez kratek čas. O'beh osehah nimajo nobenih podatkov.

*** Gorska vojna.** Nemški listi poročajo: Na Col di Lana (gora na severnem Tirolskem), kjer so se vršili tako strašni boji, leže mnoga trupla

padlih nepokopana. Številni obiskovalci tega strašnega bojišča so izjavili, da bi nikdar ne šli tja, če bi slutili, kaj bodo videli. Na žičnih ovirah visi še nebroj trupel. Ponekod je videti samo izsušene, zdrobljene kosti moleti iz vojaških čevljev. Groza vojne je pustila pač dovolj svojih sledov v tistih gorah.

*** Vozovi cestnih železnic brez stopnic.** Glasom ameriških poročil, uporabljajo v New Yorku že nekaj časa nove vozove cestnih železnic, ki imajo le 25 cm od tal dvignjen pod. V voz je možno stopiti s ceste, z enim samim korakom. Nova naredba povzroča neprimerno hitrejšo vstopanje in izstopanje. Poleg tega poudarjajo, da se je zmanjšalo vsled nje število nesreč in tudi voznik sam je obvarovan zamude, ker mora drugače pomagati starim ljudem pri vstopu in izstopu. Pri novih vozovih tudi vrata niso več na obeh koncih, temveč v sredi. Pri enih vratih je dovoljen samo izstop in pri drugih samo vstop. S tem se skrajša čakanje, ker odpade vsa gnječa med vstopajočimi in izstopajočimi in ker je povprečno pot vsakega potnika od vrat do sedeža mnogo manjša.

*** Steklena hiša,** ki bo prebivališče tiskarna mpetih časopisov, zidajo v New Yorku. Skoro vse stene dvanajstnadstropnega poslopja bodo steklene. A vendar od vseh nešteti okenj poslopja ne bo možno nobenega odpreti, ker smatrajo zidajoče tvrdke okna vsled prepaha in prahu za nezdrave. Zato bo cela hiša zračena na umetni način. Kakor pravijo, bo možno vsem sobam stalno dovajati sveži, očiščen zrak poljubne topline.

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.
Izdaja: Konsorcijski »Domovine«.

Izhaja vsak petek.
Naročnina za tekoče leto 12 K. za pol 6 K.
Posamezna številka 30 vinarjev.
Uredništvo in upravnništvo:
Sodna ulica št. 6, pritrilčje, desno.
Inserati po dogovoru.

Mali oglasi.

Za vsako besedo je naprej plačati 20 vinarjev v denarju ali znakmah. Besede z debelimi črkami stanejo 30 vinarjev.

Kupujte le domač izdelek, to je: Emona priznana najboljši pralni prašek. Dobiva se v vseh prodajalnah.

Na prodaj je na Koroškem v industrijskem kraju več hiš, izmed katerih bi bile dve primerni za trgovino. Kupci dobe pojasnila pri uredništvu »Domovine« v Ljubljani.

Vse letnike **Ljubljanskega in Dunajskega Zvona ter Jurčičeve zbrane spise III., IV., IX. in XI. zvezek ali pa vse skupaj kupi Tiskovna zadruga v Ljubljani, Gledališka ulica št. 6.**

Kupi se obširna kmetija ležeča v Gornjegrajskem okraju na Štajerskem, ali pa v slovenskem delu Koroške, četudi v hribih. Cena do 100 tisoč kron. Ponudbe na upravništvo »Domovine«.

Pobarvano blago (črno, rdeče, modro, rjavovo itd.) starih ponošenih, obledelih in včasih že zavrženih oblek je uporabno **kot novo!**

Domače platno, pobarvano modro, je posebno trpežno.

Za naročila tudi po pošti se uljudno priporoča **Prva in največja parna barvarnica in kemična čistilnica**

Josip Reich, Ljubljana
Poljanski nasip št. 4.

Majer (viničar)

ne čez 50 let star, oženjen, z delavno rodbino, priden, pošten in zmožen samostojno voditi večje posestvo, se takoj sprejme z zelo dobro plačto in dosti zemlje za živež. — Ponudbe na upravništvo tega lista.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Delniška glavica . . . K 10,000.000.—

Rezervni fondí . . . K 2,000.000.—

Podružnice:

v. Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Gorici (t. č. Ljubljani) in Celju.

Sprejema

vloge na knjižice in na
tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednost-
nih papirjev, deviz in valut. Vnov-
čevanje kuponov, izžrebanih zastavnih
pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.

Borzna naročila.

➔ Promese ➔
k vsakemu žrebanju.

➔ Posojila ➔
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje
vrednostnih papirjev v
hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizijski krediti.

Poslovnica

c. kr. avstrijske državne
loterije.

Rudninsko vodo

vseh vrst, sveže polnitve oddaja
glavna zaloga rudninskih vodá

A. ŠARABON v Ljubljani.

Na zahtevo se pošlje cenik.

Kupujem

les za jame od 12 cm naprej na mt; mehak
okrogel les, smrekovo lubje in čreslo, lansko
in lečošnje, kostanjev in hrastov les, od 10 cm
napr. j. Prosim ponudbe s skrajnimi cenami, mno-
žino in navedbo roka za oddajo.

Vinko Vabič, Zalec 8.
Spodnje Stajersko.

Mestna hranilnica ljubljanska

Prešernova ulica šte. 3,

največja slovenska hranilnica

je imela koncem leta 1917 vlog K 66,800.000
hipotečnih in občinskih posojil „ 27,000.000
in rezervnega zaklada „ 2,000.000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%₀,

večje nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske
pa proti 5¹/₄% obrestim in proti najmanj 1% ozir. ³/₄% odplačevanju na dolg.

**V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.**

Tvrdba: M. Rosner & Comp.

veležganjarna v Ljubljani

oddaja cenjenim odjemalcem fino, pristno blago lastnega izdelka:

**slivovico, sadjevec, brinjevec, konjak in
vino vermout**

➔ po ugodnih cenah. ➔

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavazo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

4¹/₄ %₀

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,000.000.

Hranilne vloge K 23,000.000.

Ustanovljena leta 1881.